

EL VOCERO DE LA ACCION CULTURAL ESLOVENA

Leto 2022 - Št. 1

Jan-Mar

MORDA

Nemirni svet. Spomnim se marca 2019. Bili smo skoraj neobremenjeni ali pa obremenjeni le vsak s svojim vsakdanjikom, polni novih projektov in ustvarjalnega duha. Naknadno so se svetu postopoma zaprla vrata in okna so bila edina možnost za pogled v zunanji svet. Ta je bila slika več ali manj veljavna za celotno Zemljo vsaj v štiriindvajsetmesečnem obdobju. Večkrat je bilo slišati, da je usoda človeštva neizogibna, usoda, ki si jo je tudi ustvaril človek sam, ker si misli, da je nad vsem stvarstvom. V času najbolj povezanega sveta, kjer se vse ve takoj ali še prej, ker je vse povezano z vsem, je človek postal suženj in vase zaprt. Omenjene besede, morda postajajo le spomin, novo poglavje zgodovine. Tako postajajo priče tudi posnetki, slike in razni članki, ki izpovedujejo in opisujejo vse kar je človek preстал zaradi človeka.

Veliko se je skozi leta govorilo o človekovih pravicah in o škodi, ki jo povzroča morebitna vojna. Prestali smo kugo in smo že priče vojne, ki poteka med dvema sorodnima narodoma iste krvi ... Kdaj bo vsega tega konec? Konec sivih dni nekateri lahko le predvidevajo in v tem se lahko tudi motijo. In glej, zopet je vse odvisno od človeka. Morda bo enkrat vse minilo in morda bo človek razumel, da je sam kriv za vse kar je slabo in da sta tudi od njega odvisna veselje in sreča ter blagostanje. Po vsem tem in kljub vihnemu nasprotovanju, SKA nadaljuje pot in pričinja novo leto, v veselem duhu. Imamo pomladni pogled v prihodnost in zato smo skušali uresničiti kar je le možno in zato vam podarjamo pisano besedo in pesem. Prijetno branje, obilo zdravja in uživajte.

ODMEV DVEH DOMOVIN

Po petih letih se Lucas Somoza Osterc vrača v rodni kraj, da nam poda šopek melodij. To bo v soboto 5. marca, v dvorani dr. Tineta Debeljaka, pod okriljem Slovenske kulturne akcije in s pomočjo Urada vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu. Naš član je imel med zadnjimi projekti nastop v okviru festivala opere in operete O-Fest v Kijevu, v Ukrajini. Še prej je pa za Glasbeno Matico v Ljubljani imel več koncertov: koncert samospevov ob spremljavi pianista Vladimirja Mlinarića (Viteška dvorana Križank, 2016 in 2018), La passeggiata (Slovenska Filharmonija, 2018; Nova Gorica in Celje, 2019), Dixit Dominus (Slovenska Filharmonija, 2020) in Schubertova Lepa mlinarica ob spremljavi kitarista Žarka Ignjatovića (Viteška dvorana Križank, 2020, Slovenj Gradec, 2021, Budimpešta, 2021).

Okvirni program bo vseboval izbor pesmi iz Schubertovega cikla Lepa mlinarica, slovenske samospeve in nekaj slovenskih ljudskih pesmi. Spremljal ga bo kitarist Žarko Ignjatović, ki je diplomiral pri Darku Petrinjaku na glasbeni akademiji v Zagrebu (1983), hkrati pa je študij kitare zaključil še pri Margi Bäuml-Klasinc na Visoki šoli za glasbo v Gradcu (1987). Leta 1995 je opravil triletni podiplomski študij na Mozarteumu v Salzburgu v razredu Eliota Fiska. Aktivno je sodeloval na številnih seminarjih svetovno znanih kitaristov. Deluje kot profesor za kitaro in komorno igro na Pedagoški fakulteti Univerze v Mariboru in na Glasbeni gimnaziji v Celju. Poleg solističnih nastopov doma in v tujini se posveča tudi komorni igri. Redno snema za radio in televizijo. Lepo dobrodošlico njima, vi pa lepo vabljeni na koncert. Če pridete, ne pozabite, da je še vedno obvezna uporaba mask.

SREBRNI RED ZA ZASLUGE

Predsednik Republike Slovenije Borut Pahor je v ponedeljek, 21. februarja 2022, na posebni slovesnosti v Predsedniški palači vročil državna odlikovanja, srebrni red za zasluge, našima članoma, svetovno znanima ter priznanima pevcema Bernardi Fink Inzko in Marku Finku, za izjemne dosežke na področju glasbene poustvarjalnosti in neomajno predanost slovenski pesmi. Iskreno vama čestitamo. Ponosni smo na vaju.

***

Vemo,
da se pred leti
niso zmotili ...

Vse najboljše in še na mnoga leta!

20.2.1954 – 20.2.2022

MEDDOBJE 2021 - 1/4

Zadnje dni lanskega leta je ekipa Slovenske kulturne akcije dokončala in poslala v tiskarno še eno številko Meddobja. Če malo pobrskamo zgodovino naše ustanove, delo odsekov in komade založbe, bomo hitro ugotovili, da je revija neke vrste biser ustanove, ki je - z raznimi presledki - spremljala ustvarjalce na tej dolgi in težki poti. Tudi ko je tiskanje knjig pojenjalo, je revija vztrajala, povezovala in jim nudila prostor za kulturno izražanje.

Od prvotnih šest številke je prešla na štiri letne, potem na dve dvojni in že nekaj let izhaja en izvod, ki nosi četverno številko: 1/4. Tako je tudi ta zadnja, ki pokriva leto 2021. Zaradi včasih kaotičnega izhajanja, nosi številko letnika LV. Torej pet in petdeset letnikov je že za nami, in prsti ene roke so že preveč, da naštejemo še žive začetnike. Vendar mi vztrajamo. Na noben način se ne moremo primerjati z velikani prvih let, a slovenska zdomska kultura še živi. Izvod, ki ga tukaj predstavljamo, je vreden dokaz našega truda, klub jezikovnim in ustvarjalnim omejitvam, ki se jih zavedamo in jih skušamo premostiti.

Meddobje 2021 sovpada s posebnim datumom, ki je 30-LETNICA SAMOSTOJNE SLOVENIJE. Prvi del revije je temu posvečen. Zato **Damijan Ahlin** razmišlja *V iskanju prave svobode*; **Ivo Jevnikar** iz zamejstva razglablja o temi *Primorska in vesoljna Slovenija*. Končno pa, v slovenskem prevodu urednika Toneta Mizerita, objavljamo spis *Moralni in pravni temelji osamosvojitve Republike Slovenije*, ki ga je naš član **dr. Alojzij Kukovica DJ** pripravil in ga je vodstvo skupnosti leta 1991 poslalo v argentinski senat, v podporo priznanju Argentine novonastali državi.

 skakcija ska.novice@gmail.com

 Slovenska Kulturna Akcija skakcija@gmail.com Slovenska Kulturna Akcija

POEZIJA je stalno zaglavje naše revije. To pot ga otvori **Lev Detela** s pesnitvijo Na samotnem otoku (Nove pesmi iz koronskega obdobja). – **Vladimir Kos** nam nudi Kantileno ljubezni in Pogovor s ptičkom pri oknu. – **Gregor Papež** objavlja Fige je kradel; Nasveti neizkušnim menihom; V starosti; Menihi se pogovarjajo in V rokah sem držal. – **Andrej Fink** nam predstavi nadaljnje štiri Sonete domovini (VIII – IX – X in XI). – **Damijan Ahlin** nam nudi Sporočilo; Ljubezen; Notranjost in Kraljica. – In končno **Angela Cukjati** zaključi zaglavje s tremi poezijami: Čustva; Spomin na Pariz in Spomin.

PROZO zastopa **Lev Detela**, ki objavi odlomke iz romana v pripravi *Inštitut za vzporedne vede*. **Lojze Lavrič** pa opiše Arequipo, *Mesto brez solz*.

Posebno zaglavje posvečamo v tej številki temi 100 LET MILANA KOMARJA. Tone Mizerit nam kratko opiše njegovo *Globoko in plodno življenje*. Povzamemo spis, ki ga je ob njegovi smrti objavil **Marko Kremžar** pod naslovom *Univerzalni in slovenski lik pokojnega misleca*. **Helena Janežič** opiše *Odkriti zaklad Krasovih pripomenj*. V nadalje objavljamo faksimil knjižice *Krasove pripomnje*, katerih avtor je sam **Milan Komar**. In končno analizo te stvaritve, izpod peresa **Erike Jazbar**.

NAŠ SLAVLJENEC je to pot stoletnik *Zorko Simčič*, ustvarjalni član SKA in prvi urednik Meddobja. Predstavi nam ga **Damijan Ahlin**.

Za nas so vedno važne tudi OBLETNICE. V tem zaglavju najprej **Tomaž Simčič** predstavi analizo: *Božji služabnik msgr. Jakob Ukmar*. – Damijan Ahlin objavi spis *Stoletni Balantič*. – *Josipu Jurčiču* pa je posvečen spomin, ki ga mu je objavil še Dom in svet.

ESEJI IN RAZPRAVE je za Meddobje bistveno zaglavje. Tam nam **Martin Sušnik** predstavi *Problem zla in temeljna filozofska opcija*. **Veronika Kremžar Rožanec** pa opiše *Prvi zgodovinski atlas Slovenije*.

Sledijo RAZMIŠLJANJA, kjer nas **Božidar Bajuk** opozori na *Krik stvarstva*. V zaglavju PRIZNANJA pa **J.K.** predstavi spis *Literarna nagrada Vstajenje*.

Žalni del revije nosi naslov ODŠLI SO. V tej številki se poslavljamo kar od štirih naših članov in velikih ustvarjalcev: *Marko Kremžar, Edi Gobec, Ivan Bukovec* in *Tone Kržišnik*. Ko jih hvaležno predstavimo, jim želimo naj počivajo v miru.

V zaglavju ODMEVI **Lev Detela** opiše prejšnji izvod Meddobja pod naslovom *Slovenska revija v Argentini s posebno usodo*. In končno stran PISMA, kjer objavimo faksimil komentarja *Bog lonaj iz Tokya*, ki nam ga je poslal **Vladimir Kos**.

Kot vedno ima izvod barvasto UMETNIŠKO PRILOGO, kjer to pot objavimo štiri stvaritve, katerih avtor je **Ivan Bukovec**, ki se je letos za vedno poslovil od nas.

Skupno je svoja dela objavilo 19 ustvarjalcev iz sedmih držav in treh kontinentov. Jasen dokaz, kako je Meddobje usmerjeno v bogatenje skupnega slovenskega kulturnega prostora. Bog naj še naprej blagoslavlja naše delo in naš trud.

Vsa ta bogata vsebina je stisnjena na 192 straneh, z ovojnico in umetniško prilogo. Izvod je oštevilčen kot 204. publikacija Slovenske kulturne akcije. Urednik je **Tone Mizerit**; urednik za Evropo pa **Lev Detela**. Člani uredniškega odbora so še **Damijan Ahlin**, **Veronika Kremžar Rožanec** in **Andrejka Dolinar**. Lektorirala sta revijo **Metka Mizerit** in **Tone Mizerit**. Zunanja oprema, oblikovanje in računalniški prelom je izvedla **Monika Urbanija Koprivnikar**. Tiskala pa je Talleres Graficos VILKO S.R.L. **Izhajanje Meddobja denarno podpira Urad za Slovence v zamejstvu in po svetu Republike Slovenije.**

----- *** -----

MEDDOBJE 2021

- Izvod lahko naročite na: skakcija@gmail.com
- Cena za Argentino: \$1.000,00 (plus poštnina)
- Drugod po svetu : USD 10,00 (plus poštnina)

BIVALIŠČA BRANISLAVE SUŠNIK in HIŠA MED VODAMI

V četrtek, 3. marca 2022 ob 18. uri je bila predstavitev knjige o naši članici Branislavi Sušnik *Bivališča Branislave Sušnik* in dokumentarnega filma *Hiša med vodami*, v prostorih Muzeja knjige in jezika, v Nacionalni knjižnici Argentinske republike Mariano Moreno.

Bivališča Branislave Sušnik je neodvisen, kritičen in nedisciplinaren raziskovalni projekt, ki se je razvil preko mednarodne mreže raziskovalcev, umetnikov in znanstvenikov s sedežem v Medvodah, Slovenija, okoli življenja, dela in zapuščine antropologinje, arheologinje in jezikoslovke ter članice Slovenske kulturne akcije Branislave Sušnik (Medvode, 1920 – Asunción, 1996). Projekt, ki ga je predstavilo Veleposlaništvo Republike Slovenije v Buenos Airesu je dvojezična in kolektivna monografska knjiga *Moradas de Branislava Sušnik / Bivališča Branislave Sušnik* (Malinc, 2020).

Hiša med vodami je drugi del večera. Gre se za srednjemetražni dokumentarni film Francisca Tomsicha, so režiserja projekta in sourednika knjige, in Henrike von Dewitz, režiserke filma. Zgodba zajema sto let in vodi od danes do 1920. To je film, ki temelji zgolj na pričevanjih sodobnikov, a združuje tudi dele stoletne zgodovine rojstnega kraja Branislave Sušnik, Medvode.

AVTOR, KI JE NOSIL ČEBELE V ŽEPU

Vinko Rode je avtor dveh pesniških zbirk, *Nekje je stvarnost prozorna* ter *Podplati in samote*, pri čemer je slednja po njegovih besedah »sam izdal v fotokopijah. Prodal sem zelo malo izvodov, morda pet, kar je velika številka za pesniško zbirko«. Morda nekateri prodajajo več, vendar je pet dobra številka; je polovica desetih, torej enako oddaljeno število, z enako razdaljo med začetkom in prihodom, točka, kjer vrnitev v ničlo zahteva enak napor kot pot naprej. Prihod, kot vemo že od Kavafisovih besed, ni pomemben, pomembno je potovanje. Tako lahko brez strahu prezremo točko prihoda in se podamo na neko invencijo ali introspekcijo, se vrnemo na svoje korake, prenehamo napredovati ali v nedogled odložimo prihod, če je cilj materialno ali tisto uresničenje sanj, ki končno izbriše sanjarjenje.

Vinko Rode, popotnik, ki se je na nekaterih potovanjih predstavil s prozo, ki ga odlikuje, pa naj gre za prenašanje čebelje matice v škatlici v žepu srajce skozi pokrajine, ki bi bralcu prebodle oko in se naselile na strani, elegantno govori o deželi okoli sebe in ga zanima tako natančno ime rastlinja kot tudi njegovo latinsko ime, kot kulturnik mrtvih jezikov in živih dežel. Vinko se je v svojem življenju večkrat preselil, bil je učitelj, ki je poučeval v Mendozi, La Pampi in Buenos Airesu, nazadnje je bil dolga leta rektor šole María Reina v Lanusu, kjer je vodil ustanovo, ki sta jo podpirala A. Giuliodori in F. Stanovnik. V svoje dnevnik je ujel utrinke življenja, kot popotnik, ki mora povedati človeško razsežnost, ki obdaja pokrajino, za razliko od tistega, ki že od nekdanj živi na istem kraju in ni tako povezan z zemljo v gibanju.

Vemo, da je zemlja notranjost. Zadnji dnevnik, ki ga je napisal, kot da bi bil Dino Buzzati, ki piše »Un amore«, ima določeno povezavo z drugo pesniško zbirko iz leta 1993 »Sonca in samote«, ki jo je v slovenščino prevedel Janko

Moder in katere del pesmi je bil objavljen v Meddobju. Materialno pot lahko prehodimo dvakrat, duhovne poti pa ne moremo ponoviti. Morda ta pot vključuje obliko, morda vsebino, vendar je zelo verjetno, da je vsebina nekaj materialnega, oblika pa je duhovna. V knjigi *Soles y soledades* obliko deloma pogoltne anekdota, skoraj kot da bi se metafizika zdela del fizike, zato je knjiga deloma izgubila zagon. Toda za pesnika je metafizika lahko le še ena okoliščina, tako kot lahko širina jezika ovira pot ali učenost ubije divjaka. Edino pravilo za poezijo je, da mora biti nekaj poetično, kaj je poetično, pa ne vemo, pri čemer je prav to, da ne vemo, pogoj za odkrivanje. *Soles y soledades* bi bila prva pesniška zbirka Zdomstva, napisana v španščini, kar morda potrjuje generacijo, ki se nahaja med dvema jezikoma - v dnevnikih sta oba jezika pomešana, kar je naravno, kot bi rekel Vinko Rode: to je tudi naš jezik -, in to je izraženo v teh verzih: *»Ne bi mogel biti drevo s senčnim listjem / ljubljenec atavističnih ptic / željnih jesenskega druženja / v mirnih večerih. / Listje, polno pesmi in veselja / Ne morem biti svetilnik / ki prodira v meglo in temo / časovnega toka / Le pot in prehod / in most.«*

F. Pibernik je bil urednik knjige *Temno zelenje*, ki je izšla v Sloveniji in v kateri je zbrano pesniško in prozno delo Vinka Rodeja, rojenega leta 1932, ki je bil del dolge kariere v SKA. Bil je urednik, prevajalec, kritik, pesnik in prozaist. To, da je letos dopolnil devetdeset let, govori o zgodovini, ki leži na njegovih ramenih, saj je bil priča velikemu delu zgodovine SKA. Leta 2019 mi je priznal, da hodi k maši samo zaradi trenutka, ko rečejo *»podajmo si roke v miru«*. Stisk roke drugega je bil značilnost tega pesnika, ki je bil pogosto most za nove generacije, da so se približale kulturi zdomstva. Za to se vam osebno zahvaljujem, poleg tega pa se zahvaljujem tudi drugim. Naj živijo prijatelji.

IN MEMORIAM

10. februarja nas je presenetila novica, da je članica gledališkega odseka Slovenske kulturne akcije gospa Pavči (Pavla) Maček Eiletz, umrla na svojem domu v Hurlinghamu.

Gospa Pavči se je rodila 18. januarja 1929 v Logatcu staršem Mariji in Jakobu Maček. Ob koncu druge svetovne vojne, 7. maja 1945, je s sestro Polono zapustila Ljubljano, kjer je kot šestnajsletna deklica študirala. Starši so se že prej umaknili iz Logatca v Italijo. Šli sta na Koroško. V Vetrinju sta se 28. maja pridružili logaškim domobrancem, ki naj bi šli v Italijo, da bi se zbrale s starši. A vlak jih ni peljal v Italijo temveč nazaj v Jugoslavijo. Peljali so jih v Teharje. Po več tedenskem zaporu v koncentracijskem taborišču so ju skupaj z drugimi civilisti z vlakom odpeljali v Ljubljano. Tam jima je uspelo priti do sorodnikov in nato v Italijo kjer sta se v Monigo pri Trevisu združili s starši.

Vedela je, da ima dolžnost pričevanja o resnici komunistične Jugoslavije. O tem je govorila na spominskih proslavah, slovenskim študentom v Buenos Airesu in, ko je bila priložnost, tudi argentinski javnosti. Njeno doživetje je bilo objavljeno v knjigi *Moja zgodba*, ki jo je leta 2005 v Buenos Airesu izdal pristavski odsek Zveze slovenskih mater in žena.

Družina Maček, starši ter štiri hčerke Majda, Martina, Polona in Pavči, je prišla v Argentino leta 1948. Prva leta so živeli v Ciudadeli. Pavči se je poročila z arhitektom Marjanom Eiletz, imela sta tri otroke Matej, Janika in Damijan.

V slovenski skupnosti v Buenos Airesu je gospa Pavči sodelovala predvsem z nastopi pri raznih igrah, prireditvah in spominskih proslavah. Pod režijo

Nikolaja Jeločnika je igrala pri igrah Roka za steno Branka Rozmana, ter v Rebulovi Pilatova žena. Nastopila je pri igri Sveta Cecilija (avtor Josef Boon) in tudi pri Matiček se ženi. Sodelovala je z recitacijami pri mnogih kulturnih večerih Slovenske kulturne akcije (prevodi Tineta Debeljaka, pri bralni predstavi J. P. Sartrejeve Zaprta vrata, večer Ivana Hribovska in druge) ter na spominskih proslavah.

Slovenska kulturna akcija izreka iskreno sožalje sorodnikom. Prepričani smo, da bo, skupaj z možem, bivšim predsednikom Slovenske kulturne akcije, ter rajnimi člani SKA, še spremljala naše delo. Naj gospa Pavči počiva v miru.

----- *** -----

Odmev dveh domovin

LUCAS SOMOZA OSTERC
bariton

ŽARKO IGNJATOVIĆ
kitara

SOBOTA 5. MARCA 2022 OB 19. URI V DVORANI DR. TINETA DEBELJAKA V SLOVENSKI HIŠI
BUENOS AIRES - ARGENTINA

GLAS je glasilo Slovenske kulturne akcije. GLAS es propiedad de la Acción Cultural Eslovena

Ramón L. Falcón 4158, (1407) Buenos Aires, Argentina

Urejuje ga odbor, v koordinaciji tajništva. Edición: Comisión Directiva bajo la coordinación del secretario.

Tiskana oblika izhaja s podporo Urada Vlade Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu.